

RIKSDAGENS SVAR 171/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utredande av dödsorsak, mentalvårdslagen, lagen om Institutet för hälsa och välfärd samt lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utredande av dödsorsak, mentalvårdslagen, lagen om Institutet för hälsa och välfärd samt lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (RP 151/2009 rd).

Beredning i utskott

Social- och hälsovårdsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (ShUB 38/2009 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om utredande av dödsorsak

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen av den 1 juni 1973 om utredande av dödsorsak (459/1973) 1—3, 5, 6, 10 och 13 §, av dem 1 och 2 § sådana de lyder i lag 858/1997, 3 § sådan den lyder i lag 1089/1992 och 13 § sådan den lyder i lag 114/1991, samt *fogas* till lagen en ny 12 b § som följer:

1 §

Dödsfall ska genast anmälas hos läkare eller polisen.

En verksamhet för hälso- och sjukvården eller läkaren ska anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet och till Institutet för hälsa och välfärd och Institutet för hälsa och välfärd vidare till Statistikcentralen. Genom förordning av statsrådet ges närmare bestämmelser om hur anmälan ska göras.

I fråga om skyldigheten för Institutet för hälsa och välfärd att anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet och om anmälan som ska gö-

ras om dödfödda föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Det är Statistikcentralens uppgift att förvara handlingar och uppgifter som med stöd av denna lag lämnats till centralen. Handlingarna och uppgifter i handlingarna kan förvaras varaktigt. Bestämmelser om varaktig förvaring av handlingar eller uppgifter i handlingar finns i arkivlagen (831/1994).

2 §

En avliden får begravas eller liket överlåtas till ett universitet för medicinsk undervisning el-

ler forskning först sedan dödsorsaken har utretts på det sätt som närmare bestäms genom förordning av statsrådet och tillståndet till begravning har utfärdats.

Begravningstillstånd utfärdas av läkare, om inte något annat bestäms genom förordning av statsrådet.

3 §

Bestämmelser om förfaringsätt som ska följask vid medicinsk utredning av dödsorsak utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

5 §

I fråga om verkställande av medicinsk obduktion av en person som avlidit på sjukvårdsanstalt eller hälsovårdscentral eller förts dit död beslutar överläkaren eller den ansvariga läkaren vid sjukvårdsanstalten eller hälsovårdscentralen. Samtycke till åtgärden ska utverkas av närmaste anhöriga eller annan närstående person till den avlidne. Kan samtycke inte fås utan dröjsmål, kan Institutet för hälsa och välfärd, sedan läkaren hänskjutit ärendet till institutet för avgörande, ge tillstånd till verkställande av obduktion.

I fråga om verkställande av medicinsk obduktion med anledning av ansökan som avses i 4 § 2 mom. beträffande annan än i 1 mom. åsyftad avlidne person beslutar överläkaren eller den ansvariga läkaren vid den sjukvårdsanstalt eller hälsovårdscentral som utför medicinska obduktioner och vilken som huvudman har den kommun eller medlemskommun i en samkommun där personen vid sin död hade sin bostad enligt lagen om hemkommun (201/1994). Om en avlidne persons bostad inte utan svårighet kan utredas och om andra särskilda skäl kräver det, ska beslutet fattas av överläkaren eller den ansvariga läkaren vid den närmast dödsplatsen belägna sjukvårdsanstalt eller hälsovårdscentral som utför medicinska obduktioner.

Om det beslut läkaren som avses i 1 mom. har fattat är negativt, men den läkare som har be-

handlat den på en sjukvårdsanstalt eller hälsovårdscentral avlidne personen anser det nödvändigt med obduktion, har den behandlande läkaren rätt att hänskjuta frågan till Institutet för hälsa och välfärd för avgörande.

6 §

Institutet för hälsa och välfärd ska skyndsamt handlägga ärenden som gäller verkställande av medicinsk obduktion. Innan ett ärende avgörs ska den avlidnes närmaste anhöriga eller någon annan som står den avlidne nära ges tillfälle att bli hörd, om detta är möjligt utan oskäligt dröjsmål.

Om obduktion begärs av någon annan än den överläkare eller ansvariga läkare som avses i 5 § 1 mom., ska överläkaren eller den ansvariga läkaren ges tillfälle att yttra sig, om det är möjligt utan oskäligt dröjsmål.

Vid beviljandet av tillstånd till obduktion ska Institutet för hälsa och välfärd samtidigt bestämma obduktionsplatsen.

I beslut som Institutet för hälsa och välfärd har fattat med stöd av denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

10 §

Förordnandet om verkställande av rättsmedicinsk obduktion ges av chefen för polisinspektionen eller chefen för centralkriminalpolisen eller av en av dem utsedd polis inom befälet, av en åklagarmyndighet, en domstol eller Institutet för hälsa och välfärd.

5 kap.

Särskilda stadganden

12 b §

Ledningen och övervakningen av verksamhet som hänför sig till utredning av dödsorsak hör till Institutet för hälsa och välfärd.

Institutet för hälsa och välfärd har ansvaret för den rättsmedicinska obduktionsverksamheten.

13 §

Institutet för hälsa och välfärd godkänner de sjukhus eller andra platser där obduktioner verkställs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De ärenden som har samband med utredande av dödsorsak och som har inletts vid länsstyrelserna vid lagens ikraftträdande övergår vid la-

gens ikraftträdande till Institutet för hälsa och välfärd för behandling.

De avtal och förbindelser som avser utredande av dödsorsak och som länsstyrelserna ingått samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dem övergår vid lagens ikraftträdande till Institutet för hälsa och välfärd.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i mentalvårdslagen av den 14 december 1990 (1116/1990) 2 och 3 §, 4 § 1 mom., 5 §, 6 § 3 mom., 11 § 3 mom., 12 §, 13 § 3 mom., 16 och 17 §, 17 a § 1 mom., 18, 18 a, 19, 21 och 22 §, 22 f § 4 mom., 22 m—22 p §, 22 q § 3 mom., 22 r §, 24 § 2 mom., 32 och 33 §, 33 a § 1 och 3 mom. samt 33 b och 33 c §,

av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1435/1991, 417/2001, 1423/2001 och 1257/2005, 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 751/1992, 6 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1504/1994, 16, 18, 19 och 21 § sådana de lyder i lag 1086/1992, 17 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 1086/1992 och 1504/1994, 17 a § 1 mom. sådant det lyder i lag 383/1997, 18 a § och 22 f § 4 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1423/2001, 22 § sådan den lyder i nämnda lagar 1086/1992 och 383/1997, 22 m—22 p §, 22 q § 3 mom. och 22 r § sådana de lyder i lag 419/2009, 24 § 2 mom. sådant det lyder i lag 723/2005, 33 a § 1 och 3 mom. och 33 c § sådana de lyder i nämnda lag 1257/2005 samt 33 b § sådan den lyder i lag 785/2009, som följer:

2 §

Ledning och tillsyn

Den allmänna planeringen och ledningen av mentalvårdsarbetet samt tillsynen över det ska skötas av social- och hälsovårdsministeriet, om inte något annat bestäms genom lag.

Regionförvaltningsverket ska inom sitt verksamhetsområde sköta planeringen och ledningen av mentalvårdsarbetet samt tillsynen över det. Regionförvaltningsverket ska särskilt övervaka användningen av de begränsningar av självbestämmanderätten som avses i 4 a kap.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården leder underställd social- och hälso-

vårdsministeriet regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringsätt och beslutspraxis vid ledningen av och tillsynen över mentalvårdsarbetet. Dessutom leder och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården mentalvårdsarbetet i synnerhet när det är fråga om

- 1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,
- 2) ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet,
- 3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och

tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt

4) ärenden som regionförvaltningsverket är jävigt att behandla.

Bestämmelser om den närmare arbetsfördelningen mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken vid ledningen och tillsynen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Sakkunnigt ämbetsverk för mentalvårdsarbete är Institutet för hälsa och välfärd.

3 §

Tillhandahållande av mentalvårdstjänster

Kommunen ska inom sitt område sköta om att de mentalvårdstjänster som avses i denna lag tillhandahålls som en del av folkhälsoarbetet så som bestäms i folkhälsolagen (66/1972) och som en del av socialvården så som bestäms i socialvårdslagen (710/1982).

De samkommuner för sjukvårdsdistrikt som avses i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) ska, på det sätt som föreskrivs i den lagen och i denna lag, inom sitt område sköta de mentalvårdstjänster som tillhandahålls i form av specialiserad sjukvård.

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte något annat bestäms någon annanstans i lag.

4 §

Principerna för mentalvårdstjänsterna

Kommunerna och samkommunerna ska se till att det tillhandahålls mentalvårdstjänster som till innehåll och omfattning motsvarar behovet i kommunen eller inom samkommunens område.

5 §

Samordning av mentalvårdstjänsterna

Samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt och hälsovårdscentralerna inom distriktet ska tillsammans med den kommunala socialvården och de samkommuner som tillhandahåller specialomsorger organisera mentalvårdstjänsterna så att de bildar en funktionell helhet.

För personer med mentalsjukdomar eller andra mentala störningar ska det, utöver tillräcklig vård och service, i samarbete med socialväsendet i kommunen ordnas möjlighet till stöd- och serviceboende i samband med behövlig medicinsk eller social rehabilitering, så som särskilt föreskrivs.

6 §

Vård på statens sinnessjukhus

Beslut som gäller intagning på ett statligt sinnessjukhus av en åtalad eller en person som på grund av sitt sinnestillstånd inte dömts till straff fattas av Institutet för hälsa och välfärd så som föreskrivs i 17 §. I annat fall fattas beslutet om intagning på ett statligt sinnessjukhus samt beslutet om avslutande av vården och utskrivning från sjukhuset av överläkaren för det statliga sinnessjukhuset.

11 §

Hörande och beslut om vård

Om den som vårdbeslutet gäller är minderårig, ska beslutet genast underställas förvaltningsdomstolen.

12 §

Fortsatt vård

Med stöd av ett beslut som avses i 11 § får den som vårdbeslutet gäller hållas kvar oberoende av sin vilja i högst tre månader. Om det före utgång-

en av denna tid förefaller uppenbart att det är nödvändigt med fortsatt vård även därefter, men samförstånd om detta inte uppnås med patienten, måste ett nytt observationsutlåtande ges för klarläggande av om det fortfarande finns förutsättningar för beslut om vård oberoende av patientens vilja. Frågan huruvida vården ska fortsätta eller avslutas ska innan vården pågått i tre månader avgöras genom ett skriftligt beslut av den läkare som avses i 11 §. Ett beslut om fortsatt vård ska utan dröjsmål delges patienten och genast underställas förvaltningsdomstolen.

Med stöd av ett beslut om fortsatt vård får patienten oberoende av sin vilja hållas intagen för vård i högst sex månader. Därefter ska det enligt 9 och 10 § på nytt undersökas om det finns förutsättningar för beslut om vård oberoende av patientens vilja.

13 §

Beslut om vård oberoende av patientens vilja av den som tagits in av egen vilja

Om den som vårdbeslutet gäller är minderårig, ska beslutet genast underställas förvaltningsdomstolen.

16 §

Sinnesundersökning

När domstolen har beslutat om sinnesundersökning av en åtalad ska den utan dröjsmål sända handlingarna till Institutet för hälsa och välfärd. Institutet bestämmer var undersökningen ska utföras och, om den utförs någon annanstans än på ett sjukhus, vem som ska utföra den.

Sinnesundersökningen ska utföras och utlåtandet om den åtalades sinnestillstånd lämnas till Institutet för hälsa och välfärd senast två månader efter att undersökningen inleddes. Institutet kan av grundad anledning förlänga undersökningstiden med högst två månader.

På basis av utlåtandet ger Institutet för hälsa och välfärd sitt eget utlåtande till domstolen om den åtalades sinnestillstånd.

17 §

Vård oberoende av den åtalades vilja efter avslutad sinnesundersökning

Om det när sinnesundersökningen har utförts finns förutsättningar för att bestämma att den åtalade ska tas in för vård oberoende av sin vilja, ska Institutet för hälsa och välfärd bestämma att den åtalade tas in för vård oberoende av sin vilja.

Med stöd av ett beslut av Institutet för hälsa och välfärd får den som beslutet gäller oberoende av sin vilja hållas kvar för vård i högst sex månader. Före utgången av denna tid ska det ges ett observationsutlåtande om patienten för klarläggande av om det fortfarande finns förutsättningar för beslut om vård oberoende av patientens vilja. Innan vården har varat i sex månader ska frågan huruvida den ska fortsätta eller avslutas avgöras genom ett skriftligt beslut av den läkare som avses i 11 §. Ett beslut om fortsatt vård ska utan dröjsmål delges patienten och genast underställas förvaltningsdomstolen, varvid domstolen ska undersöka om det fortfarande finns förutsättningar för beslut om vård oberoende av patientens vilja. Likaså ska ett beslut om att vården avslutas delges patienten utan dröjsmål och genast underställas Institutet för hälsa och välfärd. Institutet ska antingen fastställa beslutet om att vården ska avslutas eller, om det finns förutsättningar för att fortsätta vården oberoende av patientens vilja, fatta beslut om fortsatt vård.

Med stöd av ett beslut om fortsatt vård får patienten oberoende av sin vilja hållas intagen för vård i högst sex månader. Om det innan denna tid har gått ut förefaller uppenbart att det är nödvändigt med fortsatt vård, ska förfaras enligt 2 mom.

Om det framgår under vården av en person som förordnats till vård att det inte finns förutsättningar för beslut om vård oberoende av patientens vilja, ska förfaras enligt 2 mom.

17 a §

Högspecialiserad psykiatrisk sjukvård

Institutet för hälsa och välfärd ska bestämma om att vård oberoende av den åtalades vilja ska inledas på ett sjukhus som har den beredskap och särskilda sakkunskap som vården förutsätter.

-----

18 §

Utskrivning efter sinnesundersökning

Är det utifrån sinnesundersökningen uppenbart att det inte finns förutsättningar för beslut om vård oberoende av den åtalades vilja, får den åtalade med samtycke av Institutet för hälsa och välfärd efter eget önskemål skrivas ut från sjukhuset redan innan institutet har gett sitt utlåtande.

Om Institutet för hälsa och välfärd i det utlåtande som avses i 16 § 3 mom. konstaterar att det inte finns förutsättningar att bestämma att en åtalad ska tas in för vård oberoende av sin vilja, ska den åtalade efter eget önskemål utan dröjsmål skrivas ut från sjukhuset.

18 a §

Utskrivning under övervakning av en verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet

En person som avses i 17 § 2 och 3 mom., för vilken ett vårdbeslut gäller, kan före den slutliga utskrivningen på villkor som Institutet för hälsa och välfärd bestämmer och som grundar sig på en bedömning av patientens hälsotillstånd eller på läkemedelsbehandling eller annan hälsovård få lämna sjukhuset för högst sex månader i sänder. Under denna tid övervakas patienten av en psykiatrisk verksamhetsenhet inom sjukvårdsdistriktet. Sjukvårdsdistriktet ska utse den psykiatriska enhet som ska ansvara för övervakningen.

19 §

Specialomsorger om åtalade utvecklingsstörda

Om Institutet för hälsa och välfärd i ett fall som avses i 18 § 2 mom. konstaterar att det föreligger förutsättningar för specialomsorger mot vederbörandes egen vilja enligt 32 § 1 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), ska institutet besluta om specialomsorger mot vederbörandes egen vilja. Institutets beslut motsvarar då ett sådant beslut av ledargruppen för specialomsorger som avses i 33 § 3 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Beslutet ska inte underställas förvaltningsdomstolen.

Anser Institutet för hälsa och välfärd på framställning av ledargruppen för specialomsorger att det inte längre föreligger förutsättningar för specialomsorger mot vederbörandes egen vilja enligt 32 § 1 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, ska specialomsorgerna genast avslutas och patienten på eget önskemål skrivas ut från den verksamhetsenhet som står för specialomsorgerna.

21 §

Utredning av behovet av psykiatrisk sjukvård när den åtalade inte döms till straff

Om en domstol på grund av en åtalads sinnes-tillstånd inte dömer ut straff, kan den hänskjuta frågan om den åtalades behov av psykiatrisk sjukvård till Institutet för hälsa och välfärd. Domstolen kan samtidigt bestämma att den åtalade ska hållas i fängelse tills Institutet för hälsa och välfärd har meddelat sitt beslut.

Är det nödvändigt för att klarlägga behovet av psykiatrisk sjukvård för en person som inte dömts till straff, kan Institutet för hälsa och välfärd bestämma att denna person ska tas in på sjukhus för undersökning för högst 30 dagar.

22 §

Vård oberoende av den åtalades vilja när denne inte dömts till straff

Om Institutet för hälsa och välfärd konstaterar att det finns förutsättningar för att bestämma att en person som på grund av sitt sinnestillstånd inte dömts till straff ska tas in för vård oberoende av sin vilja, ska institutet bestämma att personen tas in för sådan vård. I fråga om bestämmande av platsen för inledande av vård, kvarhållande i vård och fortsatt vård gäller vad som bestäms i 17 och 17 a §.

Konstaterar Institutet för hälsa och välfärd att det inte finns förutsättningar för att bestämma att en person som på grund av sitt sinnestillstånd inte dömts till straff ska tas in för vård oberoende av sin vilja, ska personen efter eget önskemål utan dröjsmål skrivas ut från sjukhuset eller frigges från fängelset.

Om Institutet för hälsa och välfärd i ett fall som avses i 2 mom. konstaterar att det föreligger förutsättningar för specialomsorger mot vederbörandes egen vilja enligt 32 § 1 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, ska institutet besluta om specialomsorgerna så som sägs i 19 §.

22 f §

De särskilda begränsningarnas varaktighet och övervakningen av verkställigheten av dem

Med två veckors intervall ska en anmälan om patienter som hållits isolerade eller fastspända lämnas till regionförvaltningsverket. I anmälan ska patienternas identifieringsuppgifter, uppgifter om åtgärderna och anledningen till dem samt namnet på läkaren som beslutat om åtgärderna anges. Regionförvaltningsverket ska inom två år efter mottagandet utplåna identifieringsuppgifterna som rör patienterna.

22 m §

Institutet för hälsa och välfärd ska på begäran av justitieministeriet yttra sig om huruvida en

överföring av en vårdpåföljd som har bestämts i en främmande stat för verkställighet i Finland är motiverad med hänsyn till vårdens syfte. Institutet ska också yttra sig om hur vården ska ges i Finland.

22 n §

När det har beslutats att en vårdpåföljd som har bestämts i en främmande stat ska verkställas i Finland, ska Institutet för hälsa och välfärd placera personen i fråga på det statliga sinnessjukhus som nämns i det yttrande som avses i 22 m §. Placeringsbeslutet får inte överklagas genom besvär.

22 o §

En patient får på grund av en vårdpåföljd som har bestämts i en främmande stat hållas kvar för vård oberoende av sin vilja i Finland i högst sex månader. Före utgången av denna tid ska Institutet för hälsa och välfärd utreda om det finns förutsättningar för att bestämma om vård oberoende av patientens vilja enligt finsk lag. Utredningen ska inledas snarast möjligt efter att personen för vilken det har bestämts en vårdpåföljd har överförts till Finland. I fråga om förfarandet gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 4 kap. om utredning av behovet av vård oberoende av den åtalades vilja när denna inte dömts till straff och om vård oberoende av den åtalades vilja.

22 p §

Om en person för vilken det i Finland har bestämts en vårdpåföljd är medborgare i en främmande stat eller har sitt hemvist i en främmande stat, ska Institutet för hälsa och välfärd i samråd med justitieministeriet utreda om det med stöd av något avtal mellan Finland och den främmande staten är möjligt att överföra vårdpåföljden för verkställighet i den främmande staten.

Om en överföring av verkställigheten är möjlig, ska Institutet för hälsa och välfärd snarast underrätta den verksamhetsenhet inom hälsovården som svarar för personens vård om detta och underställa Helsingfors förvaltningsdomstol beslutet om vård eller fortsatt vård.

På förfarandet i Helsingfors förvaltningsdomstol tillämpas vad som i 17 § 2 mom. föreskrivs om behandlingen av ett ärende som gäller fortsatt vård. Helsingfors förvaltningsdomstol ska till sitt beslut foga ett referat av den laga-kraftvunna domen av den domstol som har avgjort brottmålet.

22 q §

Ett protokoll ska upprättas över den förrättning där samtycke ges. Protokollet ska lämnas till Institutet för hälsa och välfärd och till justitieministeriet.

22 r §

Om Institutet för hälsa och välfärd anser att det med hänsyn till vårdens syfte är motiverat att anförtro en främmande stat verkställigheten av en vårdpåföljd, ska institutet föreslå för justitieministeriet att vårdpåföljden ska verkställas i den främmande staten.

En utredning över att den person för vilken vårdpåföljden har bestämts är medborgare i den främmande staten eller har sitt hemvist där samt en kopia av det beslut som Helsingfors förvaltningsdomstol har fastställt med stöd av 22 p § 2 mom. ska lämnas till justitieministeriet.

24 §

Ändringssökande

Beslut av Institutet för hälsa och välfärd om att en person oberoende av sin vilja ska tas in för vård eller om att vården ska fortsätta eller, i de fall som avses i 21 §, om att en person ska tas in på sjukhus för undersökning och beslut som gäller meddelande av specialomsorger oberoende av patientens vilja får överklagas enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen.
-----

32 §

Verkställande av sinnesundersökning

Kommunala sjukhus och sjukvårdsenheter ska i första hand utföra sinnesundersökningar på personer som enligt lagen om hemkommun (201/1994) har bostad i den kommun som är huvudman för sjukhuset samt på finska medborgare som vistas i kommunen men enligt lagen om hemkommun inte har bostad i Finland.

Kostnaderna för sinnesundersökningarna betalas av statens medel.

33 §

Skyldighet att ordna hemresa för den som har blivit sinnesundersökt

När en person som inte är häktad eller avtjänar fängelsestraff har varit intagen på sjukhus för sinnesundersökning och skrivs ut från sjukhuset i ett fall som avses i 18 § är sjukhuset skyldigt att på önskemål av personen ordna eller bekosta hemresan till bostaden enligt lagen om hemkommun.

Vad som föreskrivs i 1 mom. ska i de fall som avses i 19 § tillämpas på anstalter för specialomsorger.

33 a §

Inspektion av verksamheten och lokaler

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården samt regionförvaltningsverket kan inspektera en kommuns och en samkommuns samt statens sinnessjukhus verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används för verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan dessutom av grundad anledning ålägga regionförvaltningsverket att förrätta en inspektion. En inspektion kan förrättas utan förhandsanmälan.

Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården samt regionförvaltningsverket handräckning för utförandet av en inspektion.

---

33 b §

Avhjälpande av missförhållanden

Upptäcks det brister eller andra missförhållanden som äventyrar patientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av mentalvårdsarbetet eller strider verksamheten i övrigt mot denna lag, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket meddela föreskrifter om hur de ska avhjälpas. När föreskrifter meddelas ska utsättas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om patientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjudas omedelbart.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket kan vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds, förplikta kommunen, samkommunen eller statens sinnessjukhus att iaktta den föreskrift som avses i 1 mom.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av regionförvaltningsverket om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte sådan verksamhet som avses i läkemedelslagen (395/1987) och som övervakas av Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet. Har Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket i sin

övervakning upptäckt brister eller andra missförhållanden i läkemedelsförsörjningen, ska Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet underrättas om dessa.

33 c §

Anmärkning och uppmärksamgörande

Om det vid ledningen av och tillsynen över mentalvårdsarbetet konstateras att en kommun eller samkommun eller statens sinnessjukhus vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket ge kommunen, samkommunen eller statens sinnessjukhus eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på lämpligt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

Det får inte sökas ändring genom besvär i anmärkningar eller uppmärksamgöranden av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av regionförvaltningsverket enligt denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De ärenden som har samband med rättspsykiatri och som vid lagens ikraftträdande har inletts vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården övergår vid ikraftträdandet till Institutet för hälsa och välfärd för behandling.

De avtal och förbindelser som avser rättspsykiatri och som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ingått samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dem övergår vid lagens ikraftträdande till Institutet för hälsa och välfärd.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av lagen om Institutet för hälsa och välfärd

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 2 § 1 mom. i lagen av den 31 oktober 2008 om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) en ny 4 a-punkt, till lagen en ny 3 a § samt till 5 § nya 5 och 6 mom. som följer:

2 §

Uppgifter

Institutet ska

4 a) ha hand om uppgifter som hänför sig till rättsmedicin och rättspsykiatri enligt vad som särskilt föreskrivs,

3 a §

Nämnden för rättspsykiatriska ärenden

Vid Institutet för hälsa och välfärd finns en nämnd för rättspsykiatriska ärenden.

Nämnden för rättspsykiatriska ärenden behandlar och avgör utlåtandeärenden som avses i 17 kap. 45 § i rättegångsbalken och som gäller en persons sinnestillstånd eller farlighet, ärenden som gäller bestämmande om vård på psykiatriskt sjukhus eller på anstalt för specialomsorger för en åtalad eller misstänkt eller en person som på grund av sitt sinnestillstånd inte har dömts till straff samt ärenden som gäller avslutande av denna vård.

Nämnden för rättspsykiatriska ärenden har en ordförande, som är tjänsteman vid Institutet för hälsa och välfärd och har den sakkunskap som behövs vid skötseln av uppgiften, tre övriga medlemmar samt för var och en av dem en eller flera personliga ersättare. En av medlemmarna

ska företräda juridisk och två psykiatrisk sakkunskap. Den ena experten på psykiatri ska dessutom företräda den kommunala hälsovården. Dessutom har nämnden en medlem som företräder sakkunskapen inom vården av utvecklingsstörda. Denna medlem har en eller flera personliga ersättare. Den medlem som företräder sakkunskapen inom vården av utvecklingsstörda ska delta i behandlingen av ärenden som gäller intagning på en specialomsorgsanstalt.

Närmare bestämmelser om tillsättandet av nämnden, dess sammansättning, uppgifter och ordnandet av verksamheten i övrigt utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Insamling och användning av uppgifter och prov

Institutet för hälsa och välfärd har rätt att avgiftsfritt och utan hinder av bestämmelserna om sekretess få uppgifter som behövs för utförande av sinnesundersökningar av statliga och kommunala myndigheter samt andra offentligt rättsliga sammanslutningar, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, patientskadenämnden, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter, försäkringsanstalter, sammanslutningar eller anstalter som bedriver omsorgs- eller sjukvårdsverksamhet samt apotek.

Institutet kan utan hinder av bestämmelserna om sekretess bevilja anstalter som utför sinnesundersökningar tillstånd att av de instanser som anges i 5 mom. avgiftsfritt få uppgifter som är

nödvändiga för utförande av sinnesundersökningar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 31 oktober 2008 om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (669/2008) 2 § 1 mom. 2 punkten, 3 § och 6 § 3 mom. som följer:

2 §

Uppgifter

Verket ska sköta följande:

2) de uppgifter som ankommer på verket enligt bestämmelser i lagstiftningen om abort, sterilisering, assisterad befruktning, användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål och medicinsk forskning, samt

den och en nämnd för abort- och steriliseringsärenden. Bestämmelser om tillsättandet av nämnderna, nämndernas sammansättning och uppgifter samt ordnandet av verksamheten i övrigt utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Utlämnande av uppgifter

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har verket och regionförvaltningsverken rätt att till varandra lämna ut upplysningar och utredningar som behövs för de uppgifter som avses i 2 §.

3 §

Nämnder

Vid verket finns en nämnd för tillsyn över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvår-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 17 november 2009